

שלושה ימים אחרי הטבח: שער "העולם הזה" (2351) אלנה ירחמו!

עלידי אשף במערב בירות. תעלומה זו צצה ונעלמה במציאות. והיא צצה ונעלמה באותו אורח מסתורי גם בדו"ח.

מניין צצו אלפיים מחבלים אלה? מה קרה להם? איך וחיכן נעלמו כלא היו?

אומרת הוועדה (עמוד 11): "לפי ידיעות ממקורות שונים, לא קיימו המחבלים את התחייבותם לפנות את כל כוחותיהם ממערב בירות ולמסור את הנשק שלהם לידי צבא לבנון, אלא השאירו במערב בירות, לפי הערכות שונות, כאלפיים לחמים ומצבורי נשק רבים..."

מה זה "הערכות שונות"? האם זה נבדק עידי הוועדה? מניין זה שזוה לא היה שקר גם, כמו שקרים אחרים שהוועדה עמדה עליהם?

בדיון שהתקיים במשרדו של שרון ביום החמישי, כמה שעות לפני התחלת האסון, אמר הרמטכ"ל, לפי דו"ח הוועדה (עמוד 22): "כל העיר בידונו, שורר בה שקט מוחלט, המחנות סגורים ומוקפים, הפלאגות צריכות להיכנס שנימה בשעה 12-11... המצב כעת הוא שכל העיר בידונו, המחנות כולם סגורים..."

הוכחה חותכת עוד יותר נמצאת בדיווחו של קצין המודיעין של האוגדה, בשיבה שקיים עמוס ירון כעבור כמה שעות, בלילה הראשון של הטבח, בשעה 20.40. הקמ"ן — שהיה בלי ספק האיש המוסמך ביותר לקביעת העובדות, אמר, לפי הפרוטוקול (עמוד 29): "מחבלים לא קיימים שם, במחנה. מחנה סברה הוא ריק". אין מנוס את המסקנה כי הוועדה נסלה במלכות של שקר, שהוטמנה כדי לתרץ מראש את המהלך הזה. 2000 המחבלים לא היו ולא נבראו. ומעולם לא האמינו שום אדם מוסמך בקיומם. במחנות לא נותרו אלא המיליציות המקומיות — הגברים שגרו שם, ושהיו מצויידים בנשק כדי להגן על האוכלוסיה האזרחית מפני עורכרי

..הוועדה יצאה מגדרה כדי להקל על האשלה ועל הנאשמים.

היא שגתה במסקנה היסודית לגבי אופי האחריות של שרון ואיתן."

הטבח הפוטנציאליים. כל עדה בלבנון נאלצה לנהוג כך. יתכן שאלה גם ירו כמה יריות לעבר כוחות צה"ל, שהתקדמו (אגב, בניגוד גמור להסכם הקודם) אל תוך מערב בירות.

הוועדה מאשרת (עמוד 24): "ניתן לקבוע שכוח מוזין זה של מחבלים לא פונה בעת הפיגוע הכללי, אלא נשאר במחנות לשם שתי מטרות: לחדש את פעולות המחבלים במחנות בתקופה מאוחרת יותר, ולהגן על האוכלוסיה האזרחית שנתורה במחנות. בשים לב לכך שביחסיהם האיבה ששרדו בין העדות והאירגונים השונים, אוכלוסיה ללא הגנה מוזינת היתה צפויה לסכנת-טבח..."

האפשרות הראשונה היתה תיאורטית, ובוודאי רחוקה. היא לא חייבה פעולה בהולה ומיידית, כפי שהוועדה עצמה מציינת במקום אחר. המטרה השניה היתה מוחשית מאוד, כפי שהוכח מיד.

אם כן: איך יכלה הוועדה להצדיק בצורה כלשהי את ההחלטה להכניס את הפלאגות, למחנות על סמך הנימוקים הרשמיים שסופקו לה?

הוכחה עקיפה אך רבת-משמעות לשיקרויות הנימוקים הרשמיים נמצאה במקום אחר בדו"ח (עמוד 23). סופר שם ששפקדי הפלאגות הגיעו באותו יום חמישי בבוקר, כמה שעות לפני התחלת הטבח. לחס"ק של עמוס ירון ונפגשו שם עם האלוף אמיר דרורי, לסיכום העניין. "הוסכם באותה פגישה שלשני המחנות תיכנס פלוגה מכוח הפלאגות, ובה עד 150 לוחמים..."

150 אנשי פלאגות — שהיו ידועים לכל ככוח לוחם גרוע ביותר, ושלא השתתפו בשום קרבות רציניים — מול 2000 מחבלים מנוסים, מן הכוח שעצר את צה"ל במשך חודשים וחצי? וכל זה בלי סיור אורזי וארטילרי מצד צה"ל? הרי זה אבסורד גמור — והוועדה לא התייחסה לאבסורד זה,

שאכן היו או במידה קטנה יותר, על מנת להביא לבריתה המזנית של האוכלוסיה הפלסטינית מוכתה-האימה מלבנון כולח.

זהו הסבר הסביר העולה מכל מימצא של הוועדה: שמישהם (מן הסתם שרון ואיתן) התכוונו לכך, שהאחרים ידעו על כוונתם זו ועל כן התנהגו כפי שהתנהגו — בגנו ידיעות, העלימו עובדות, עזרו למבצעים, השמידו ראיות, נמנעו מלרשום שיחות, סתמו את אוניהם ועצמו את עיניהם, ולא העבירו את המידע למי שהיו צריכים להעבירו. כל זה כדי לאפשר לדרגים העליונים, ובראשם ראש-הממשלה, להישבע בבוא היום שלא ידע.

אני פוען שתיאוריה זו היא לאין שיעור יותר פכירה מאשר התיאוריה של "קהות החרשים", ומתאימה לאין שיעור יותר להתנהגות של כל אחד מן הגיבורים העגומים של פרשה זו, ממנחם בגין ועד למפקדיה-הגדוד האלמני, שאמר לחיידיו בקשר: "אנו יודעים, זה לא לרוחנו ולא להתערב."

יתר על כן, אני טוען כי יש בדו"ח כמה וכמה מימצאים שבכלל לא יתכן למצוא להם הסבר אחר.

נחש במיטת תינוק

הוועדה לא שקלה אפשרות זו ברצינות. היא הזכירה אותה בקושי, ופסרה אותה בכמה מילים סתמיות: "הועלו טענות האשמות שגם אם אנשי צה"ל לא שפכו את דמם של הטבחיים, הרי כניסת הפלאגות לתוך המחנות נעשתה מתוך ידיעה מראש שיבוצע שם טבח, ומתוך כוונה שאכן כך יקרה, ועל כן יש לראות בכל אלה שאיפשרו את כניסת הפלאגות למחנות מסייעים למעשי הטבח ושותפים לאחריות הישירה. גם האשמות אלה אינן מבוססות. אין לנו ספק שלא נעשתה כל קניניה ולא נקשר כל קשר בין משהו מהדרג המדיני בישראל או הדרג הצבאי צה"ל ובין אנשי הפלאגות כדי לבצע מעשי-זוועה במחנות." (עמודים 62-63).

על טען מה קבעה הוועדה כך? אני טוען כי חובת ההוכחה במקרה זה היא על מי שמנסה להפריך את ההסבר הסביר, כדי להחליטו בהסבר פחות סביר.

כאשר מכניסים נחש ארסי למיטתו של תינוק, והתינוק מת אחרי שהוכש — אין צורך להוכיח כי מכנים הנחש רצה כמות התינוק. מי שמכחיש כוונה זו, עליו חובת-ההוכחה.

הוועדה קבעה בבירור כי ראשי ישראל ידעו כי ראשי הפלאגות מתכוונים לגרש את הפלסטינים מתחום לבנון באמצעות מעשי-זוועה. הדבר נאמר בדו"ח בפורט: "...לפיכך העלו מנהיגי הפלאגות רעיונות על סילוק חלק גדול מהפלסטינים הפלסטיניים מאדמת לבנון, בין באמצעי-שיכנוע ובין באמצעי-לחץ שונים. הם לא הסתירו את דעתם, שיהיה צורך להיוקף למעשי-אלימות, כדי לגרום ליציאת פליטים פלסטיניים רבים מגבולות לבנון." (עמוד 10).

מה נאמר כאן? כל ילד מבין כי אי-אפשר להביא בדרכי-שיכנוע לברית מאות אלפי בני-אדם, גברים נשים וטף, הגרים בבתיים ויש להם פרנסה, ושאינו להם לאן ללכת. "מעשי-האלימות" שעליהם מדובר כאן הם בלי ספק מעשי-טבח המוניים. הוועדה עצמה הזכירה בכמה מקומות בדו"ח שהפלאגות אכן עסקו בעבר במעשי-טבח כאלה ביד רחבה, ממש כמו שאר הכוחות שלחמו בארץ מקוללת זו. אם החליטו אריאל שרון ורסאל איתן להכניס את הפלאגות האלה למחנות, מי צריך להוכיח את הכוונה של צעד זה?

בדו"ח לא הובאה שום הוכחה למסקנתו זו של הוועדה. הוועדה פשוט כתבה (עמוד 63): "אנו קובעים שבהכנסת הפלאגות למחנות לא היתה כל כוונה מצד מישהו שפעל מטעם ישראל לפגוע באוכלוסיה הבלתי-לוחמת, והדברים שהתרחשו לא היו על דעתם או בהסכמתם של אנשי צה"ל או מישהו מהדרג המדיני והאזרחי, שפעל בעניין כניסת הפלאגות למחנות."

אילו היה זה ספקידין של ביה"ה-מישפט המחוזי, הייתי מגיש על כך עירעור בבית-הדין העליון. הייתי קובע: "לשופטים המלומדים לא היה על מה לסמוך בכואם לקבוע קביעה זו. היא נובעת מאמונה פנימית בלבד. אני מעריך את המניעים הפטריטיים של השופטים הנכבדים בכואם לקבוע קביעה זו, המסחרת את ממשלת ישראל, אך אני טוען שהיא מוטעת מיטודה, בלתי-סבירה ובלתי-מבוססת על הימצאים".

הדו"ח גודש ומלא בניסויים כגון "קשה ליישב...", "אנו מתקשים לקבל...", "תמה ובלתי-מוסבר...", "אין הסבר מניח את הדעת ל..." הוועדה לא ניסתה לפענח תעלומות אלה, והסתפקה בכך שצייגה אותן.

אילו סובבו חברי-הוועדה את הקאלידוסקופ ובחנו את הימצאים לפי התפיסה האחרת, הם היו נכחים לדעת שקפיתאום הכל פכיר בהחלט, כה אחר התנהג בצורה המתקבלת על הדעת, וקל ליישב את כל הסתירות.

בתסריט זה, כל אחד מהמערבים התנהג בדיוק בהתאם לאופיו — ראש-הממשלה שלא ידע ורצה לדעת, שרה-ביטחון שפעל לשם הגשמת מטרות המוצהרת (לגרש את כל הפלסטינים מלבנון), הרמטכ"ל שהיה שותף מלא לתפיסה ברוטאלית זו, ראש-אמ"ן המיסכן (שידע מה אין השר הרמטכ"ל רוצים לשמוע, ועל כן לא אמר

להם), והמפקדים בשטח, שניחשו כי זוהי הכוונה של השר הרמטכ"ל, ושהיו על כן נתונים במצוקה נפשית נוראה.

הבה ננסה לבדוק כמה מימצאי הוועדה על פי תיאוריה זו — ומייד ניזוכח שהכל מסתדר בתמונה פכירה.

המחבלים שלא היו

הוועדה אינה מספקת תשובה סבירה לשאלת-השאלות: מדוע הוחלט בכלל להכניס את הפלאגות למחנות?

הסיבות היחידות שהיא יכולה להעלותן בהכחה היו אלה: בישראל היה קיים לחץ להפעיל את הפלאגות במילחמה, והיה רצון לחסוך בחייהם של חיילי צה"ל שני הנימוקים האלה אינם עומדים במבחן הביקורת והמצויאות. המילחמה כבר נגמרה באותו שלב. "המחבלים" יצאו מבירות. לא נותרו בה אלא שרידים של מיליציות שונות, שכל מטרותן היתה להגן על חלקי-האוכלוסיה שהם השתייכו אליהם.

הפלאגות כבר החמיצו (ולא במקרה) את ההזדמנות להשתתף בלחימה, במשך 81 הימים של המילחמה עד להוצאת הכוחות הסוריים והפלסטיניים מבירות. הכניסה לבירות למחנות אחר רצח בשיר אל-ג'מיל (וברור כי הרצח לא שימש אלא כתירוץ להשגת יעד, שאריאל שרון לא יכול היה להשיגו קודם לכן) היה טיול צבאי, ואגירות צה"ל היו מיעוריות. לא היה שום מקום לחשש שמא במחנות-הפליטים יהיה המצב שונה.

אחת התעלומות של הדו"ח היא אגדת "2000 המחבלים", שהושארו — ככיכול —